

Norsk Ornitologisk Forening avd. Hedmark
Pb 90
2401 Elverum

Norges vassdrags – og energidirektorat
Pb 5091 Majorstua
0301 Oslo

19.10.2018

Høring Nasjonal ramme for vindkraft på land Hedmark – svar fra NOF avd. Hedmark

Det er to områder i Hedmark som er utpekt som analyseområder. Område 1 i den nordlige delen av fylket og område 2 sør i fylket. Disse omtales heretter kun som område 1 og område 2 i tråd med NVEs eget oppsett.

Analyseområde 1

Naturreservat og nasjonalparker

Dette er et svært stort område som grenser til eller omkranser mange viktige naturreservater/nasjonalparker. Vi nevner Sølen Landskapsvernområde, Fulufjellet, Gutulia og Femundsmarka.

Trekk i analyseområdet

Fuglene på trekk i Hedmark følger gjerne dalfører og åsryggene langs dalfører. Område 1 vil påvirke de nord-sørgående dalførene i Hedmark. Det er ikke kun arter som skal til viktige hekkeområder i nordre Hedmark som bruker disse, men også andre arter. Her må nevnes at hele kortnebbgåsbestanden som skal til Svalbard trekker gjennom Hedmark om våren, på vei til rasteplasser i Midt- og Nord-Norge. Rutene videre nord vil variere enkelte år og Gudbrandsdalen brukes også i tillegg til Østerdalen, men dette viser hvor sårbart det kan være for hele populasjoner av fuglearter hvis man plasserer hindre i trekkrutene.

Spesielt artsrike og betydningsfulle områder

Enkelte arter og områder innen Område 1 må trekkes fram spesielt. Dette er selvfølgelig ingen komplett utfyllende oversikt eller liste. Sentrale områder for fugl er blant annet søndre del av Femunden, Sølendalen og Nekmyrene.

- Nekmyrene er et av de mest interessante våtmarksområdene i Sør-Norge og er kanskje også Sør-Norges viktigste hekkeplass for fjellmyrløper.
- Hølbekkjølen ved sørenden av Femunden som er en del av analyseområdet er definert i rapport til Fylkesmannen som det nest beste området for fjellmyrløper i Hedmark.
- Et av de potensielt beste områdene i Hedmark for samme art ligger også i analyseområdet: Bekerbekkjølen ved nordenden av Engeren.
- Vesle Sølensjø er ett av Hedmarks viktigste og mest artsrike hekkeområder for våtmarksfugler. Her hekker blant annet rødlisteartene dvergmåke (sårbar, VU), stjertand (VU), bergand (VU) og svartand (nær truet, NT) i tillegg til mange andre arter. Den rødlistede fiskeørna (NT) har også fast tilhold rundt Vesle Sølensjø med to ulike hekkeplasser.
- Det er også fiskeørnhekking i Isteren.

Selv om naturreservatene som f.eks Nekmyrene og Vesle Sølensjø er unntatt innen analyseområdene, er det ekstremt uheldig for våtmarksfugl å bygge store vindkraftanlegg nær og rundt naturreservatene, da disse artene har store territorier som kan strekke seg utenfor reservatene, og de har streif og trekk som fører dem ut. Blokkering av passasjene inn i de vernede områdene kan derfor være kritisk for våtmarksfugler.

Rovfugler i analyseområdet

Nordre Hedmark er svært viktig for kongeørn med rundt 70 hekkeplasser.

Nordre Hedmark er et av Norges viktigste områder for jaktfalk (NT, nær truet) med om lag 25 hekkeplasser.

De tre siste årene har Øyvind Fredriksson alene kartlagt hubro (EN, sterkt truet) i deler av nordre Hedmark og analyseområdet vil blant annet berøre følgende faste hubro tilholdssteder:

- Nekmyrene/vakkerfjellet/Nysetra
- Isteren
- Sølenstua
- Spekedalen nord (gammel lokalitet)

Samlet belastning

Innen analyseområdet ligger også et større areal – Kvitvola/Gråhøgda - i Engerdal kommune som i 2015 fikk endelig avslag av OED på konsesjonssøknad for bygging av vindkraftverk. Siden departementet allerede har funnet at det ikke kunne gis konsesjon da, burde ikke dette området vært med i analyseområdet overhodet.

Store, tidligere dels relativt uberørte områder, sør for analyseområdet er allerede sterkt påvirket pga Regionfelt Østlandet – dvs skytelfeltet i Åmot kommune - og nå også det enorme vindkraftanlegget Raskiftet som er under oppføring i Trysil og Åmot på grensa mot Elverum.

Store, sammenhengende områder med relativt uberørt natur har en verdi i seg selv, ikke bare for fugl, men for alle arter, inkludert mennesker, og slike områder er i ferd med å bli sjelden vare. Nettopp slike områder er det analyseområde 1 nord i Hedmark dekker. Kvaliteten på hele dette området vil forringes kraftig hvis det tillates utbygging av vindkraft her.

Anbefaling: Vi mener at farene vindkraftverk presenterer rundt og mellom særdeles viktige naturreservat for sårbare våtmarksfuglarter er for stor på grunn av trekk inn og ut fra disse; videre er deler av analyseområdet særdeles viktige for en del truede arter herunder ikke minst jaktfalk. Vi mener derfor at område 1 må tas ut som analyseområde i sin helhet.

Område 2

IBAer og naturreservat

NOF har kartlagt globalt viktige områder for fugl og naturmangfold i Norge, såkalte IBAer Important Bird and Biodiversity Areas. Storsjøen som ligger inne i analyseområdet er definert som IBA. Kun den sør-vestlige delen kalt Seimsjøen er vernet.

Seimsjøen naturreservat er Norges nest mest artsrike naturreservat etter Nordre Øyeren, og det er registrert 188 plantearter, 175 fuglearter (deriblant 14 rovfugler) og mange insekter der. Seimsjøen er en viktig rasteplass under vårtrekket for ender og sangsvaner, og om

høsten også for vadefugler. Av de mange artene om trekker der kan nevnes rødlisteartene brushane (Sterkt truet, EN), stjertand (VU), snadderand (NT) og makrellterne (EN).

Trekk i analyseområdet

Elva Vormå (renner ut fra Mjøsa ved Minnesund) er også IBA med åpent vann vinterstid og det går trekk av sangsvaner fra Storsjøen til Vormå. Storsjøen fryser ofte helt til midtvinters Elva Vormå renner ut fra Mjøsa ved Minnesund, og er dermed en delstrekning av Glomma. Elva gjør området til et attraktivt tilfluktsted for en rekke vannfugler, hvorav sangsvaner gjerne opptrer i størst antall. En del av disse fuglene kommer trekkende fra Storsjøen i Odalen etter hvert som denne innsjøen fryser til. Dvs gjennom analyseområdet.

Analyseområdet omkranser Seimsjøen og vindkraftverk rundt Seimsjøen vil kunne bli en "vegg av død" for ikke bare sangsvaner, men også de ovennevnte trekkende våtmarksfuglene.

Rovfugl, blant annet den rødlistede vepsevåken, observeres trekkende over høye åser blant annet langs Storsjøen.

Rovfugler og skoghøns i analyseområdet

Hele analyseområde 2 med skogområdene nedover Odalen og særlig nær Storsjøen er svært viktig hekkeområder for vepsevåk.

Området Songkjølen/Engerfjellet er viktig hekkeområde for fire rødlistede rovfuglarter: vepsevåk, hønsehauk, fiskeørn og lerkéfalk (alle NT). Det er også viktig område for skoghøns.

Samlet belastning

Innen analyseområdet er de første ordentlige sammenhengende skogsområdene med litt størrelse nordøst for Oslo. Området er allerede påvirket pga den uheldige tildelingen av konsesjon til vindkraftverket Songkjølen og Engerfjellet i 2016 i regionens største gammelskogsområde.

Anbefaling: Vi mener at potensialet for skadene på trekkende fugl er for stort, ikke minst siden det allerede er tildelt konsesjon for et særdeles uheldig plassert vindkraftanlegg på Songkjølen og Engerfjellet, og at hele område 2 derfor må tas ut som analyseområde.

For Norsk Ornitologisk Forening avd. Hedmark
Eli Maria Stenklev, leder